

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра тактико-спеціальної підготовки
навчально-наукового інституту № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчального предмету «Охорона праці» навчального плану первинної професійної підготовки поліцейських з робітничої професії "Поліцейський (за спеціальностями)", спеціальностей 262 «Правоохоронна діяльність (поліцейські)», 125 «Кібербезпека», 126 «Інформаційні системи а технології», 071 «Облік і оподаткування», 081 «Право»

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою
факультету № 3
Протокол від 09.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС зі спеціальних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри тактико-спеціальної підготовки ННІ № 2
(*протокол від 09.08.2024 № 1*).

Розробники:

Старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ННІ № 2
ХНУВС, Щвець Валерій Олександрович.

Викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ННІ № 2 ХНУВС,
Кучинський Сергій Анатолійович.

Рецензенти:

1. Начальник кафедри психології та педагогіки НАНГУ кандидат
психологічних наук, доцент, полковник Станіслав ЛАРІОНОВ.

2. Завідувач кафедри військової підготовки Харківського національного
університету внутрішніх справ Сергій БАБАК.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 0,6 Загальна кількість годин – 20 Кількість тем – 7	Навчальний план первинної професійної підготовки поліцейських з робітничої професії "Поліцейський", спеціальностей 262 «Правоохоронна діяльність (поліцейські)», 125 «Кібербезпека», 126 «Інформаційні системи та технології», 071 «Облік і оподаткування», 081 «Право»	Навчальний курс: 1 Семестр: 1-й Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання: Лекції – 14 год Практична робота – 6 год		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Особиста безпека поліцейського», а саме першого розділу «Безпека життєдіяльності» є: навчити майбутніх правоохоронців заходам особистої безпеки, способам контролю під час виконання службових обов'язків у надзвичайних ситуаціях природного і антропогенного характеру та у життєвих ситуаціях.

Основними завданнями першого розділу є практичне забезпечення безпеки життя і здоров'я підлеглого, особового складу, як під час виконання службових обов'язків, так і в процесі несення служби. При цьому основними їхніми задачами є: оцінка припустимого ризику; вибір і підтримка безпечних дій, прийомів і умов праці.

Метою вивчення другого розділу є: навчити майбутніх правоохоронців заходам особистої безпеки під час виконання ними службових обов'язків.

Основними завданнями другого розділу «Охорона праці» є: необхідність вивчення правил безпеки і норм охорони праці в підрозділах МВС, це впливає зі специфіки службових обов'язків, що визначені в «Переліку робіт з підвищеною небезпекою»:

- 72. Аварійно-рятувальні роботи, гасіння пожеж, боротьба з повеннями;
- 73. Дегазаційні роботи;
- 118. Робота в індивідуальних засобах захисту;
- 149. Охорона колективної й індивідуальної власності, об'єктів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни «Особиста безпека поліцейського» взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Цивільна оборона», «Охорона праці», «Екологія», «Економіка», «Фізіологія», «Гігієна людини», «Ергономіка», «Психологія», «Фізика», «Хімія», «Охорона навколишнього середовища», «Заходи особистої безпеки», «Спеціальна техніка», «Тактико-спеціальна підготовка», «Трудове право», та «Медична допомога».

Очікувані результати навчання: згідно з вимогами освітньо-професійної програми першого розділу курсанти повинні **знати:** основні законодавчі акти, накази МВС, правила і рекомендації у сфері безпеки життєдіяльності; правила техніки безпеки; основні напрямки і способи по удосконаленню ступеня безпеки в підрозділах МВС.

Для вирішення цих задач фахівець поліції повинен **вміти:**

- ідентифікувати шкідливі і небезпечні фактори;
- проводити оцінку обстановки;
- дотримуватись і контролювати дотримання підлеглими правил техніки безпеки;
- визначати ступінь ризику при виконанні службових обов'язків;
- для безпечної діяльності працівників організовувати інструктажі і навчання підлеглих;
- забезпечувати застосування і правильну експлуатацію індивідуальних і колективних засобів захисту;
- організовувати порятунок людей і ліквідацію наслідків аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;
- надавати першу медичну допомогу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми другого розділу курсанти повинні **знати:** законодавчі акти, правила, положення в області охорони праці; перелік небезпечних і шкідливих факторів та їх небезпеку для людини; про основні напрямки зниження травматизму і загибелі людей при несенні служби в поліції.

Для вирішення цих задач фахівець поліції повинен **вміти:**

- ідентифікувати шкідливі і небезпечні фактори;
- проводити оцінку обстановки;

- дотримуватися і контролювати дотримання підлеглими правил техніки безпеки;
- визначати ступінь ризику при виконанні службових обов'язків;
- організовувати інструктажі і навчання підлеглих для забезпечення безпечної діяльності;
- забезпечувати застосування і правильну експлуатацію індивідуальних і колективних засобів захисту;
- для безпечної діяльності працівників організовувати інструктажі і навчання підлеглих;
- надавати першу медичну допомогу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредита ECTS.

Всі практичні заняття з навчальної дисципліни проводяться двома викладачами на підставі Закону України «Про вищу освіту», Розпорядження МВС України від 01.07.1998 року № 3571/Ан «Про дотримання заходів безпеки при проведенні занять».

Основні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни “Особиста безпека поліцейського”, спеціальність 262 Правоохоронна діяльність		
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК – 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	КК – 2	Здатність та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	КК – 3	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.
	КК – 5	Здатність приймати обґрунтовані рішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Безпека людини в життєвому середовищі. Законодавство у сфері охорони праці. Безпечні умови праці. Класифікація небезпек та надзвичайних

ситуацій. Надзвичайні ситуації природного характеру.

Тема 2. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Техногенні небезпеки, їх класифікація та причини виникнення. Сигнали оповіщення населення.

Тема 3. Хімічна безпека. Радіаційна безпека. Засоби індивідуального та колективного захисту.

Тема 4. Пожежна безпека. Первинні засоби пожежогасіння.

Тема 5. Електробезпека. Вражаючі фактори електричного струму. Правила безпечної експлуатації електротехнічного обладнання.

Тема 6. Соціальні небезпеки, їх види та особливості.

Тема 7. Фактори, що впливають на працездатність працівників поліції. Заходи особистої безпеки поліцейських при виконанні службових обов'язків та під час надзвичайних ситуацій.

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1. Безпека людини в життєвому середовищі. Законодавство у сфері охорони праці. Безпечні умови праці. Класифікація небезпек та надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації природного характеру.	2	2	-	-	-	-	ПК (залік)
Тема № 2. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Техногенні небезпеки, їх класифікація та причини виникнення. Сигнали оповіщення населення.	2	2	-	-	-	-	
Тема № 3. Хімічна безпека. Радіаційна безпека. Засоби індивідуального та колективного захисту.	4	2	4	-	-	-	

Тема № 4. Пожежна безпека. Первинні засоби пожежогасіння.	4	2	2	-	-	-	
Тема № 5 Електробезпека. Вражаючі фактори електричного струму. Правила безпечної експлуатації електротехнічного обладнання.	2	2	-	-	-	-	
Тема № 6 Соціальні небезпеки, їх види та особливості.	2	2	-	-	-	-	
Тема № 7 Фактори, що впливають на працездатність працівників поліції. Заходи особистої безпеки поліцейських при виконанні службових обов'язків та під час надзвичайних ситуацій.	2	2	-	-	-	-	
Всього за семестр № 1	20	14	6				

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Тема № 1. Безпека людини в життєвому середовищі. Законодавство у сфері охорони праці. Безпечні умови праці. Класифікація небезпек та надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації природного характеру.
Тема № 2. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Техногенні небезпеки, їх класифікація та причини виникнення. Сигнали оповіщення населення.
Тема № 3. Хімічна безпека. Радіаційна безпека. Засоби індивідуального та колективного захисту.
Тема № 4. Пожежна безпека. Первинні засоби пожежогасіння.
Тема № 5 Електробезпека. Вражаючі фактори електричного струму. Правила безпечної експлуатації електротехнічного обладнання.
Тема № 6 Соціальні небезпеки, їх види та особливості.
Тема № 7 Фактори, що впливають на працездатність працівників поліції. Заходи особистої безпеки поліцейських при виконанні службових обов'язків та під час надзвичайних ситуацій.

5. Індивідуальні завдання:

«Охорона праці»

1. Охорона праці та її основні розділи.
2. Органи державного управління з охорони праці.
3. Законодавство України з охорони праці.
4. Повноваження Державного комітету України по нагляду за охороною праці.
5. Комфортні умови праці та способи їх підтримання.
6. Заходи та засоби щодо забезпечення техніки безпеки.
7. Навчання з питань охорони праці. Види інструктажів з охорони праці.
8. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори.
9. Порядок розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.
10. Економічні наслідки травматизму.
11. Структура та основні положення Закону України “Про пожежну безпеку”.
12. Категорії пожежної безпеки приміщень та виробництв.
13. Вогнестійкість конструкції та способи її визначення.
14. Засоби пожежогасіння.
15. Вогнегасники та їх нормування на об’єкті. Їх призначення та принцип дії.
16. Організаційні заходи пожежної безпеки.
17. Види електрики. Характеристика електрики по величинам напруги та силі струму.
18. Дія електричного струму на людину.
19. Класифікація приміщень по ступеню електробезпеки.
20. Класифікація устаткування в залежності від робочої напруги.
21. Види електротравм.
22. Основні небезпечні чинники електричного струму.
23. Основні небезпечні явища пов’язані з електричним струмом.
24. Крокова напруга.
25. Електробезпека приміщень та обладнання.
26. Надання першої допомоги ураженим електричним струмом.
27. Надання першої медичної допомоги при ураженні електричним струмом.
28. Вибух та його види.
29. Небезпека балонів з стислим газом.
30. Вибухові речовини.
31. Причини вибухів на технологічному устаткуванні.
32. Попередження вибухів на технологічному устаткуванні.
33. Основний вплив параметрів санітарії та гігієни праці на людину.
34. Параметри ультразвуку та інфразвуку.
35. Основні небезпеки параметрів санітарії та гігієни праці.

36. Джерела виникнення небезпечних параметрів санітарії та гігієни праці.
37. Комфортні умови параметрів санітарії та гігієни праці.
38. Способи контролю фізичних параметрів санітарії та гігієни праці.
39. Способи покращення умов праці.
40. Надання першої медичної допомоги при переломах, вивихах, забитті і розтягненні, опіках, отруєнні чадним газом, обморожуванні, пораненні.

6. Методи навчання

Навчання проводиться за темами навчальної дисципліни в формі лекцій та практичних занять із застосуванням ситуацій, поліцейського квесту.

На практичних заняттях проводиться моделювання ситуативних задач. Навчання проводиться в формі наочного і групового тренування, групова дискусія, робота в малих групах.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Об'єкт вивчення навчальної дисципліни.
2. Види надзвичайних ситуацій.
3. Чи може бути абсолютною безпекою для людини.
4. Що таке ризик.
5. Споруда яка найкраща захищає від іонізуючого випромінювання.
6. Недоліки фільтруючого протигазу.
7. Марка приладу хімічної розвідки.
8. Яка найбільше небезпечна зона радіоактивного забруднення на місцевості.
9. Яка найбільше небезпечна отруйна речовина за визначенням ГДК.
10. Яку дію мають промислові отрути на людину.
11. Яким чином працівник поліції під час виконання службових обов'язків у радіаційно-забрудненої зоні може захистити себе.
12. Яке СДОР має запах прілого сіна.
13. Підрозділи ДНС МВС України.
14. Способи евакуації з небезпечної території.

15. Що створюється у першу чергу у випадку надзвичайне ситуації на об'єктах МВС у системі ЦО.
16. Управління системою цивільної оборони України.
17. Найпростіші способи захистити людину від дії аміаку.
18. Розрахунок стін сховищ при будівлі.
19. Хімічний захист від іонізуючого випромінювання.
20. Як визначити наявність шкідливих речовин.
21. Органи управління що постійно діють, на загальнодержавному рівні ЕГС ЧС.
22. Одиниці вимірювання еквівалентної дози.
23. Який рівень радіації на місцевість вважається небезпечним та вимагає негайного застосування засобів захисту.
24. Які задачі потрібно вирішувати для забезпечення безпечної життєдіяльності людини.
25. Що в першу чергу створюється у випадку надзвичайної ситуації на об'єктах в системі ЦО.
26. Що потрібно знати для особистої безпеки при хімічному забрудненні, не маючи захисту.
27. Вражаюча токсідоза хлора для людини.
28. Основні властивістю іонізуючого випромінювання.
29. Способи евакуації.
30. Які процеси впливу не являються екологічними.
31. Види надзвичайних ситуацій.
32. Команди підрозділів ЦО.
33. Небезпечний рівень радіації на місцевості.
34. Структура сил ЦО.
35. Величина поглиненої дози радіації яка смертельна для ссавців.

36. Доза іонізуючого випромінювання в наслідок якої виникає хронічна променева хвороба.
37. Сили ДНС МВС України.
38. Види джерел небезпек для людини.
39. Основні критерії оцінки надзвичайної ситуації.
40. Причинами аварій і катастроф.
41. Основні принципи захисту населення є:
42. Основні способи захисту населення від НС.
43. Основних вимоги до будування сховищ.
44. Розрахунок нормальна місткість щілини при НС.
45. Правила перебування у захисних спорудах.
46. Основні способи евакуаційних заходів.
47. Допоміжні приміщення сховища.
48. Класифікація сховищ.
49. Охорона праці та її основні розділи.
50. Охорона праці – основні терміни та поняття.
51. Класифікація небезпек.
52. Органи державного управління з охорони праці.
53. Законодавство України з охорони праці.
54. Повноваження Державного комітету України по нагляду за охороною праці.
55. Державний нагляд та громадський контроль за охороною праці.
56. Обов'язки працівників щодо виконання вимог нормативних актів з охорони праці.
57. Класифікація умов праці.
58. Заходи та засоби щодо забезпечення техніки безпеки.

59. Захист огороженням.
60. Захист сигналізацією.
61. Знаки безпеки.
62. Навчання з питань охорони праці. Види інструктажів з охорони праці.
63. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори.
64. Порядок розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.
65. Складання акту Н - 1.
66. Випадки невиробничого травматизму.
67. Облік нещасних випадків.
68. Основні небезпеки пожежі.
69. Продукти горіння та їх небезпека.
70. Небезпечні явища, які виникають під час пожежі.
71. Пожежонебезпечні властивості речовин.
72. Категорії пожежної безпеки приміщень та виробництв.
73. Вогнестійкість конструкції та способи її визначення.
74. Засоби пожежогасіння.
75. Вогнегасники та їх нормування на об'єкті. Їх призначення та принцип дії.
76. Дії під час виникнення пожежі.
77. Заходи щодо боротьби та попередження виникнення пожеж.
78. Види електрики. Характеристика електрики по величинам напруги та силі струму.
79. Дія еклектичного струму на людину.
80. Класифікація приміщень по ступеню електробезпеки.
81. Види електротравм.

82. Основні небезпечні чинники електричного струму.
83. Основні небезпечні явища пов'язані з електричним струмом.
84. Крокова напруга.
85. Загальні правила електробезпеки.
86. Надання першої допомоги ураженим електричним струмом.
87. Захист від атмосферного прояву електрики.
88. Надання першої медичної допомоги при ураженні електричним струмом.
89. Види вибухів, небезпечні чинники вибуху.
90. Бризантна та фугасна дія.
91. Попередження вибухів на технологічному устаткуванні.
92. Безпечні відстані при руйнуванні споруд.
93. Дії у разі визначенні запаху пального газу.
94. Дії у разі знаходження вибухового пристрою.
95. Внутрішні та зовнішні заходи вибухобезпеки на об'єкті.
96. Основні небезпеки параметрів санітарії та гігієни праці.
97. Надання першої медичної допомоги.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських,

практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\frac{\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)}}{\text{Результат навчальних занять за семестр}} \cdot \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{10}$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною

шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

<i>Підсумкові бали навчальної дисципліни</i>	<i>Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)</i>	<i>Кількість балів за підсумковим контролем</i>
---	--	--

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

<i>Підсумкові бали навчальної дисципліни</i>	<i>Підсумкові бали за поточний семестр</i>	<i>Підсумкові бали за попередній семестр</i>	2
---	---	---	----------

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
9 7-100	Відмінно о («зараховано»)		«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
9 4-96			
9 0-93			
8 5-89	Добре («зараховано»)		«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
8 0-84			
7 5 – 79			
7 0-74	Задовільно («зараховано»)		«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
6 5-69			
6 0-64			
4 0-59	Незадовільно («не зараховано»)	X	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
2 1-40			
1 –20			
			«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
			«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
			«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. № 30. Ст. 141. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс Законів про працю України. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Закон України "Про охорону праці". Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
4. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
5. Кодекс цивільного захисту України. Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
6. Закон України «Про національну поліцію». Електронна версія <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
7. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручник / В. В. Березуцький [та ін.] ; під ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – 553 с.
8. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. для працівників поліції / О.Ю. Прокопенко, І.В. Власенко, М.Ю. Крепакова; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 364 с.
9. Чміль М.О., Власенко І.В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : навчально-методичний посібник /М.О. Чміль ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. -Х.: ХНУВС, 2011. – 70 с.

Допоміжна:

10. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 16 січня 2013 року No 20/2013 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF>
11. Положення «Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу» від 16.05.2019 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0612-19>
12. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>
13. Типове положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-94>

14. Станіславчук О.В. Безпека життєдіяльності: практикум / О.В. Станіславчук, О.Б. Горностай, В.М. Маринич. – Львів: Сполом, 2016. – 183 с.
15. Основи професійної безпеки та здоров'я людини : підручник / В. В. Березуцький [та ін.] ; під ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2018. – 553 с.
16. Ковжога , С.О. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / С.О. Ковжога, О.Д. Малько, А.М. Полєжаєв. - Х. : Право. - 2012. - 222 с.

Internet-джерела

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. [Верховна Рада України](http://www.rada.kiev.ua) <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. [Міністерство екології та природних ресурсів України](http://www.menr.gov.ua/) <http://www.menr.gov.ua/>.
5. [Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи](http://www.mns.gov.ua/) <http://www.mns.gov.ua/>.
6. [Рада національної безпеки і оборони України](http://www.rainbow.gov.ua/) <http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. [Постійне представництво України при ООН](http://www.uamission.org/) <http://www.uamission.org/>.
8. [Північноатлантичний альянс НАТО](http://www.nato.int/)) <http://www.nato.int/>.
9. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> англійською мовою).
10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
11. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду Держгірпромнагляду).
12. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
13. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія з охорони і безпеки праці.
14. <http://base.safework.ru/safework> - Бібліотека безпечної праці.
15. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України НАУ»).

16. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Україна будівельна: будівельні компанії України, будівельні стандарти: ДБН ДОСТ ДСТУ».